

Teatterikorkeakoulu

Teatteritaiteen laitos

TEATTERIKORKEAKOULU
TEATERHÖGSKOLAN

TEATTERIKORKEAKOULU

TEATTERITAITEEN LAITOS

1. Uuteen teatteriin

1.1. Neljä koulutusohjelmaa, yksi kokonaisuus

- Näyttelijäntyön koulutusohjelma
- Musiikkiteatteri
- Ohjauksen koulutusohjelma
- Dramaturgian koulutusohjelma
- Esitystaiteen ja –teorian koulutusohjelma

2.1. Opiskelijat ja taiteellinen toiminta

- Synergian synnyttämää taiteellista toimintaa
- Nuorten opiskelijoiden ja ammattilaisten kohtaaminen
- Elokuva ja TV
- Kotimaisen draaman keskus
- Opiskelijoiden saamia palkintoja ja apurahoja

2.2. Teatteritaiteen laitoksen professorit, lehtorit ja tuntiopettajat – alansa huippuja

- Opettajien saamia palkintoja, apurahoja ja asiantuntijatehtäviä

2.3. Taiteellisen tutkimuksen asema teatteritaiteen laitoksella

3.1. Kansainvälistä opiskelua

- Ulkomaille, festivaaleille, kilpailuihin
- Opiskelijoiden saamat kansainväliset palkinnot

3.2. Opettajat kansainvälisessä kentässä

- Laaja verkosto

4. Valtakunnallinen vaikuttavuus ja resonanssi

- Teatteritaiteen uudistajat
- Vuoropuhelua kentän kanssa
- Taiteiden välistä yhteistyötä
- Laaja-alaista koulutusta
- Uusia näkökulmia

TEATTERITAITEEN LAITOS

1. Uuteen teatteriin

Teatteritaiteen laitos muodostuu näyttelijäntyyön, ohjauksen ja dramaturgian koulutusohjelmista sekä esitystaiteen ja –teorian maisteriohjelmasta. Teatteritaiteen koulutus on Teatterikorkeakoulussa ja sen edeltäjissä perustunut jo yli kolmenkymmenen vuoden ajan integraatioon ja ammattiryhmien läheiseen yhteistyöhön. Teatteritaiteen laitos jatkaa ja kehittää tätä perinnettä, joka on vertaansa vailla koko maailmassa ja usein ulkomaisten vierailijoiden hämmästyksen ja kateuden aihe. Yksi yhteistyön koulutuksellinen ajatus on, että siten syntyy uusia työryhmiä, jotka löytävät omat edellytyksensä ja ehtonsa tehdä teatteria, ja määrittelevät mikä on tämän päivän ja tulevaisuuden teatteria. Koulutuksen lähtökohtana on länsimaisen teatteritaiteen pitkä traditio, päämääränä sen uudistuminen.

Esitystaiteen ja –teorian maisteriohjelma kokoaa opettajia ja opiskelijoita, jotka haluavat laajentaa ja monipuolistaa esitystaidetta Suomessa. Ohjelma tarjoaa myös esimerkin esiintyjille ja tekijöille, jotka haluavat lähestyä teatteriesityksen tekemistä itsenäisesti toimimalla käsikirjoittaja-ohjaajana itselleen. Esitystaiteen ja –teorian yleissivistävät opinnot ja yhteys jatko-opintoihin ovat osaltaan luomassa taiteellisen tutkimuksen traditiota.

Teatteritaiteen laitos tarkoittaa yhteisöllisyyttä, vuorovaikutteisuutta, toisen taiteilijan sekä taiteenalan ymmärtämistä ja kunnioittamista. Laitos tuottaa uudistajia - rohkeita ryhmiä ja yksilöitä, jotka luovat omalakisesti estetiikan. Eri alojen opettajien yhteistyö laitoksella syventää kollegiaalisuutta, luo kriittistä massaa ja tuottaa uusia näkökulmia opetukseen. Erilaisten näkemysten ja lähestymistapojen kohtaaminen johtaa usein enempään kuin osiensa summaan - taiteen uudistumiseen.

Suomalaisen teatterikentän ja elokuvan eturivin taiteilijat toimivat laitoksen opettajina ja professoreina. He ovat alansa huippuja ja tunnustettuja niin kansainvälisesti kuin kotimaassakin. Määräaikaiset virat mahdollistavat laitoksen jatkuvan uusiutumisen sekä tuntuman alan viimeisiin kehityssuuntiin. Laitos käyttää runsaasti sekä kotimaisia että ulkomaisia taiteilijoita tuntiopettajina, mikä pitää sen ajan ja uusien virtausten tasalla.

Vuoden 2005 alussa laitoksella oli yhteensä 147 perustutkinto-opiskelijaa sekä 12 jatko-opiskelijaa. Vakinaista opettajakuntaa on yhteensä 23, joista viisi professoria.

Teatterikorkeakoulu esittää teatteritaiteen laitosta taiteelliseksi huippuyksiköksi, perusteena sen ainutlaatuinen, taiteen uudistumiseen tähtäävä koulutusajatus, sekä laitoksen laaja, monipuolinen ja korkeatasoinen taiteellinen toiminta.

1.1. Neljä koulutusohjelmaa, mahdollisuuksia erikoistumiseen

Näyttelijäntyyön koulutusohjelma

Näyttelijäntyyön koulutus on aina profiloitunut voimakkaasti opettajakuntansa mukaisesti. Se kertoo perustotuuden: näyttelijä on ikivanha ammatti, joka siirtää vuosisataisia traditioita uuteen aikaan, uuteen yhteiskunnalliseen tilanteeseen, uusiin välineisiin. Niinpä sen koulutuksessa on säilynyt vahva juonne mestari/kisälli -perinteestä. Näyttelijäntyyön koulutusta johtavat moninkertaisesti palkitut professorit Kati Outinen ja Vesa Vierikko, joiden taiteelliset ansiot ovat tuttuja paitsi kaikille suomalaisille, myös kansainvälisillä kentillä.

Näyttelijäntyyön koulutuksen päämääränä on kasvattaa ensemble-työskentelyn sisäistäneitä itsenäisiä taiteilijoita - luovia, monipuolisia ja rohkeita teatterialan ammattilaisia. Tavoitteena on saada näyttelijäopiskelijassa liikkeelle prosessi, joka kokemuksen, työn ja jatkuvan itseopiskelun kautta johtaa mestaruuteen. Koulutuksen perusajatuksena on tutkimuksellinen ote näyttelijäntyyöhön.

Koulutuksen rakenteellinen perusta on kolmijakoinen. Yksi osa opetuksesta tarjoaa opiskelijalle teoreettisen kontekstin kuten filosofiaa ja teatterihistoriaa. Toinen osa harjaannuttaa instrumenttia: puheen, musiikin, laulun, liikunnan, tanssin, akrobatian harjoitteita. Kolmas osa on varsinainen teatterityö, joka todentuu näyttämöharjoitteissa, produktiivisessa työskentelyssä, ammattiteatteriharjoittelussa ja itsenäisessä taiteellisessa työssä.

Musiikkiteatteri

Syventävissä opinnoissa näyttelijäopiskelijoilla on mahdollisuus erikoistua musiikkiteatteriin. Koulutus on ainutlaatuinen, koska useimmiten musiikkiteatterikoulutus on sijoitettu musiikkiakatemioiden yhteyteen, joiden puitteissa on vaikeaa tuottaa kyllin syvällistä draamallista ja näyttämöllistä osaamista. Teatterikorkeakoulussa musiikkiteatteriesitys on kokonaistaideteos, jossa musiikilliset, dramaturgiset ja näyttämölliset elementit ovat tasapainossa. Musiikkiteatteriin erikoistuvien teatteriosaaminen syntyy kandidaattiopinnoissa, jotka ovat kaikilla näyttelijäopiskelijoilla samat. Maisteriopinnoissa opiskelijat suorittavat erikoiskursseja, joiden aihepiirit vaihtelevat ensemble-laulusta eri säveltäjien tuotantoa käsitteleviin työpajoihin.

Musiikkiteatterin erikoistumiskoulutuksessa koulutetaan näyttelijöitä, joiden musiikilliset valmiudet ovat ammattimuusikkotasoa. Opinnoissa tutustutaan syvällisesti musiikkiteatterin traditioon ja nykyvirtauksiin, mutta erityisesti herätetään kysymys musiikkiteatterin tulevaisuudesta.

Teatterikorkeakoulun omat musiikin ja laulun lehtorit – Jussi Tuurna, Eija Orpana, Lasse Riutamaa ja Minna Orpana - ovat niitä harvoja musiikin ammattilaisia, jotka tuntevat läpikotaisin sekä teatterin musiikilliset vaatimukset että laajasti musiikkiteatteriperinteen ja ovat suuntautuneet ja sitoutuneet uuden musiikkiteatterin kehittämiseen. Tuntiopettajina ovat toimineet maamme parhaimmiston kuuluvat muusikot ja säveltäjät: mm. Anna-Mari Kähärä, Markus Fagerudd, Jarmo Savolainen, Pessi Levanto, Sanna Kurkisuonio, Ulla Tapaninen, Kristiina Elstelä, Vesa-Matti Loiri, Laura Jäntti ja Kimmo Kahra.

Ohjauksen koulutusohjelma

Ohjauksen koulutusohjelma antaa valmiudet teatteriohjaajan ammattiin. Taiteellisten opintojen tavoitteena on antaa koulutusohjelman suorittaneelle edellytykset oman taiteellisen ominaislaatunsa ja suorituskäytönsä jatkuvaan kehittämiseen. Ohjauksen koulutusohjelma tukee opiskelijan jatkuvaa persoonallista kasvua ja auttaa häntä löytämään identiteettinsä työryhmän jäsenenä ja vetäjänä. Opetuksen painopiste on omien aiheiden ja oman muotokielen hahmottamisessa.

Ohjaajaopiskelijat paneutuvat teatteritaiteen eri alueisiin kuten dramaturgiaan, näyttelijäntyöhön, lavastukseen, musiikkiin, valo- ja äänisuunnitteluun sekä koreografiaan. Lisäksi perehdytään teatteritaiteen kannalta keskeisiin taiteenaloihin ja medioihin. Alan yleissivistys hankitaan teatterihistorian, draamakirjallisuuden, draaman teorian opinnoilla. Omat ohjaukset ovat keskeinen opiskelumuoto. Teatterikorkeakoulun opetusteatterin ohella ohjauksia tehdään myös ammattiteattereissa.

Ohjauksen professorina toimii Juha Malmivaara, jolla on pitkä ja ansiokas ura ohjaajana teatterikentällä.

Dramaturgian koulutusohjelma

Dramaturgian koulutusohjelma keskittyy kotimaisen uuden draamakirjallisuuden synnyttämiseen ja edistämiseen sekä uusien muotojen, kerrontatapojen tutkimiseen. Ohjelma antaa valmiudet näytelmäkirjailijan, dramaturgin, draamatekstin kääntäjän ja käsikirjoittajan tehtäviin. Opintojen ensisijaisena tavoitteena on tukea opiskelijan kehitystä taiteilijana sekä auttaa häntä löytämään oman lahjakkuutensa laatu ja omat työtapansa.

Opintojen perusta on draama ja teatteriesityksen dramaturgia. Opiskelijat perehtyvät myös muihin teatteritaiteen alueisiin: ohjaukseen, näyttelijäntyöhön, musiikkiin, lavastukseen ja valo- ja äänisuunnitteluun. Lisäksi opintoihin kuuluu teatterihistoriaa, draamakirjallisuutta, draaman teoriaa ja muuta kirjallisuutta, ohjelmiston suunnittelua, tuottamista ja perehtymistä muihin teatteritaiteen kannalta keskeisiin taiteenaloihin ja medioihin.

Opinnoissa painottuvat itsenäiset taiteelliset työt. Kääntämisen ja sovittamisen lisäksi opiskelijat kirjoittavat koko ajan omia tekstejään monologeista ja kuunnelmista koko illan näytelmiin, joita esitetään sekä Teatterikorkeakoulun opetusteatterissa että teattereissa, radiossa ja TV:ssä. Opiskelijat harjoittelevat sekä kotimaassa että ulkomailla teattereissa ja alan taideyliopistoissa.

Dramaturgian koulutusta johtaa professori Harri Virtanen. Professori Virtasen ammatillinen skaala on laaja. Hänen draamatuotantonsa levittyy useaan eri välineeseen ja on tyyllislaaltaan poikkeuksellisen monipuolinen. Hänen kirjoittamiensa näytelmien taiteellinen painoarvo on kiistaton, niitä on useina käännöksinä myös ulkomailla.

Esitystaiteen ja –teorian maisteriohjelma

Esitystaiteen ja –teorian koulutusohjelma on kohtaamispaikka eri taideyliopistoissa kandidaattiopintonsa suorittaneille opiskelijoille, jotka etsivät uusia näkökulmia omaan työhönsä ja nykytaiteeseen.

Tavoitteena on yhdistää live art-perinne ja performance studies samaan kahden vuoden kokonaisuuteen. Koulutusohjelmassa koulutetaan taiteiden sekä tieteiden ja taiteiden välisiä valmiuksia omaavia taiteilijoita, jotka erikoistuvat esittävän taiteen kehittämiseen ja tutkimiseen sekä kykenevät luomaan omaperäisiä esityksiä. Opetus rakennetaan tiiviisti opiskelijoiden omien esitys- ja tutkimussuunnitelmien ympärille, ja siten luodaan työtapoja jotka johdattavat jatko-opintoihin. Käytännön tasolla ohjelmassa luodaan taiteellisia projekteja, joissa yhdistyvät esitys ja sen kirjallinen reflektio. Opiskelija luo henkilökohtaisen suhteen käytännön ja teorian, taiteen luomisen ja tutkimisen välille. Ohjelmassa rakennetaan uudenlaisia siltoja intuitiivisen luomistyön ja käsitteellisen ajattelun välille.

Esitystaiteen ja -teorian koulutusohjelman yhteydet alan kansainväliseen kenttään ovat tiiviit. Tulevaisuuden tavoitteena on kehittää ohjelmasta kansainvälinen englanninkielistä opetusta tarjoava maisteriohjelma.

Koulutusohjelmaa johtaa professori, teatteritaiteen tohtori Annette Arlander. Professori Arlanderin asema teatterikentällä on kiistaton. Taiteellisen pätevyyden lisäksi hän on monipuolisesti perehtynyt teatteritaiteen teoriaan. Hän on jatkuvassa vuorovaikutuksessa teatterin uusimpien virtausten kanssa ja hänellä on laaja kirjallinen tuotanto. Professori Arlander on haluttu alan esitelmöitsijä ulkomaita myöten.

2.1. Opiskelijat ja taiteellinen toiminta

Synergian synnyttämää taiteellista toimintaa

Teatteritaiteen laitoksen opiskelijat ovat opintojen alusta alkaen tiiviissä yhteistyössä keskenään. Koulutusohjelmien yhteisen opetuksen lisäksi opetuksen eri osa-alueita on integroitu kokonaisuuksiksi, joissa opiskelija saa kokonaiskuvan tulevan ammattinsa edellytyksistä ja joissa oppimisen etenemistä voidaan havainnoida.

Taiteellinen esitystoiminta muodostaa opetuksen rungon, johon muut opiskeltavat asiat nivoutuvat. Produktiotyössä edetään pienistä kohtausharjoituksista kokoillan näytelmiin. Pääpaino esityksissä on pedagoginen ja tutkiva, joka tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden myös monimuotoisiin kokeiluihin. Opetusteatterin esitykset ovat avoimia yleisölle. Yleisön kohtaaminen koetaan tärkeäksi – ei pelkästään pedagogisesti, vaan myös yleisö voi näin seurata taiteen kehitystä. Teatteritaiteen laitoksella valmistuu vuosittain parikymmentä esitystä Teatterikorkeakoulun opetusteatteriin.

Maisterin opinnäytteen taiteellisessa osassa opiskelijan tulee osoittaa taiteellista kypsyyttä ja kykyä valmistaa itsenäisesti persoonallista näyttämökieltä ilmentämä draamateksti, taiteellista kypsyyttä osoittava ohjaus tai kykyä valmistaa itsenäisesti vaativa roolisuoritus.

Yhteisessä työskentelyssä opiskelijat tutustuvat toisiinsa, toistensa ajatuksiin, toistensa tapaan ja haluun tehdä teatteria. Yhteinen työskentely synnyttää laaja-alaisia ja näkemyksellisiä teatterintekijöitä. Jo opiskeluaikana syntyy työpareja ja ensembleja, jotka yhdessä jatkavat taiteellista toimintaa opintojen jälkeen.

Liitteenä on luettelo teatteritaiteen laitoksen opiskelijoiden taiteellisista opinnäytteistä vuonna 2005.

Nuorten opiskelijoiden ja ammattilaisten kohtaaminen

Opinnot tarjoavat ammatin harjoittamiseen liittyviä taitoja ja työvälineitä, lisäävät erilaisten työtilanteiden ja tuotantomallien tuntemusta ja hallintaa sekä tutustuttavat opiskelijan teatterikentän tapoihin.

Ohjaajaopiskelijoiden opintoihin kuuluu pakollisena harjoittelu ammattiteatterissa. Sen lisäksi ohjaajaopiskelijat pitävät jatkuvaa yhteyttä kotimaan teatterikenttään ohjaamalla ja tekemällä opinnäytteitään ammattiteattereissa ympäri Suomea. Myös dramaturgiopiskelijoiden tekstejä, kotimaisia kantaesityksiä nähdään usein maamme näyttämöillä. Ja vakiintuneen tavan mukaan myös kaikki näyttelijäopiskelijat jossain opintojensa vaiheessa tutustuvat käytännön työelämään esiintymällä ammattiteattereissa.

Nuorten opiskelijoiden ja vanhempien, eri aikoina koulutuksensa saaneiden näyttelijöiden esiintyminen yhdessä – koulutuksen ja teatterikentän välinen dialogi - on koettu hyödylliseksi molemmiin puolin. Yhteistöissä kohtaavat eri sukupolvet, eri teatterikäsitkset ja eri työkulttuurit, mikä on koko Suomen teatterielämän kannalta erittäin hedelmällistä.

Viimeisten kolmen vuoden aikana teatteritaiteen laitoksen opiskelijat ovat esiintyneet joko rooleissa, ohjaajina tai käsikirjoittajina kaikissa Suomen suurimmissa teattereissa ja lukemattomissa pienemmissä teattereissa. Laitoksen opiskelijoiden taiteellista toimintaa on viimeisten kolmen vuoden aikana ollut mm. seuraavissa teattereissa:

Suomen Kansallisteatteri, Helsingin kaupunginteatteri, Lappeenrannan kaupunginteatteri, Turun kaupunginteatteri, Kokkolan kaupunginteatteri, Joensuun kaupunginteatteri, Uudenkaupungin teatteri, Peacock-teatteri, Seinäjoen kaupunginteatteri, Kouvolan teatteri, Kemin kaupunginteatteri, Q-teatteri, Ryhmäteatteri, Mikkelin teatteri, Kuopion kaupunginteatteri, Jyväskylän kaupunginteatteri, Zodiak, Teatteri Jurkka, Teatteri Takomo, Komediateatteri Arena, Kajaanin kaupunginteatteri, Oulun kaupunginteatteri, Lahden kaupunginteatteri, Kom-teatteri, Aurinkoteatteri, Kiasma-teatteri, Teatteri Hevosenkentä, Espoon kaupunginteatteri, Teatteri Telakka, Helsingin ylioppilasteatteri sekä kesäteattereissa ympäri Suomea

Elokuva ja TV

Opiskelijat saavat laaja-alaisen koulutuksen, jossa huomioidaan muuttuvat ammattikuvat. Opintoihin kuuluu mm. elokuvailmaisun kursseja. Opiskelijoilla on asiantuntevat opettajat – professorit Outinen ja Vierikko sekä ohjaaja Matti Ijäs – jotka harjoittavat elokuvan eri osa-alueita. Vastaavia kursseja on myös dramaturgi- ja ohjaajaopiskelijoilla – heiltä edellytettävä draamallinen teksti tai ohjaus voi olla myös elokuvakäsikirjoitus tai elokuvan ohjaus. Opiskelijat pystyvät hyvin soveltamaan osaamistaan elokuvaan ja muuhun mediaan.

Teatteritaiteen laitoksen opiskelijat ovat laatineet TV- ja elokuvakäsikirjoituksia ja esiintyneet merkittävässä osassa viime vuosien elokuvissa. Ohessa joitakin poimintoja:

Eero Milonoff elokuvassa *Populäärimusiikkia Vittulanjännkältä*, ohjaus Reza Bagher, 2004
Anna-Maija Tuokko elokuvassa *Lupa*, ohjaus Ilkka Vanne, 2004
Anna-Maija Tuokko ja Helena Vierikko elokuvassa *Poika*, ohjaus Kari Paljakka, 2004
Mikko Leppilampi ja Maria Ylipää elokuvassa *Keisarikunta*, ohjaus Pekka Mandart, 2004
Helena Vierikko elokuvassa *Kaksipäisen kotkan varjossa*, ohjaus Timo Koivusalo, 2004
Elsa Saisio ja Eero Milonoff elokuvassa *Pahat pojat*, ohjaus Aleksi Mäkelä, 2003
Mikko Leppilampi elokuvassa *Helmiä ja sikoja*, ohjaus Perttu Leppä, 2003
Hannes Suominen elokuvassa *Eila*, ohjaus Jarmo Lampela, 2003
Jussi Nikkilä elokuvassa *Hymypoika*, ohjaus Jukka-Pekka Siili, 2003

Opiskelijat ovat osallistuneet esiintyjinä, ohjaajina ja käsikirjoittajina lukuisiin TV- elokuvaan ja – sarjoihin. Roolitöitä on ollut mm. elokuvissa *Pieni rakkaustarina*, *Reunalla* ja sarjassa *Kylmäverisesti sinun*. Ohjaajina tai käsikirjoittajina he ovat olleet mm. tv-elokuvassa *Tyttö ja nyrkkeilijä* sekä sarjoissa *Remontti* ja *Kaverille ei jätetä*.

Kotimaisen draaman keskus

Dramaturgiopiskelijat perehtyvät monipuolisesti ja kokeilevasti draaman kirjoittamiseen sekä teoreettisesti että käytännön kirjoittamisen kautta. Opiskelijoiden tekstejä käsitellään eri tavoin: lukemalla, kirjoittamalla, keskustelemalla ja testaamalla niitä näyttelijäopiskelijoiden kanssa. Dramaturgiopiskelijoiden edellytetään opintoaikanaan tekevän kolme draamallista tekstiä, jotka toteutetaan näyttämöllä tai julkistetaan muulla tavalla. Vuosittain valmistuu useita kotimaisia kantaesityksiä, joita esitetään Teatterikorkeakoulun opetusteatterissa, ammattiteattereissa ja TV:ssä.

Dramaturgian koulutuksessa tehdään yhteistyötä kirjailijoiden kanssa kutsumalla heitä tiistai-iltapäiväksi nimettyihin tapaamisiin. Uraansa vasta aloittelevat draamakirjoittajat vaihtavat ajatuksia jo ammatissa toimineiden, kokeneiden kirjailijoiden kanssa. Tarkoituksena on harjoittaa opiskelijoita yhteistyöhön eturivin kirjailijoiden kanssa ja tarjota kirjailijoille tilaisuus tutustua teatterin mahdollisuuksiin.

Kom-teksti on uuden kotimaisen draaman keskus, jossa etsitään ja kehitetään draamatekstejä. Teatteritaiteen laitoksen opiskelijoita on vuosittain mukana runsaasti: projektisihteereinä, dramaturgeina, dramaturgitiimin jäsenenä ja tekstin lukijoina.

Monet opiskelijat ovat ansioituneet myös muilla kaunokirjallisuuden aloilla. Kirjojaan ovat julkaisseet mm. Maria Kilpi, Maria Peura, Sofi Oksanen, Ari-Pekka Lahti ja Tuomas Timonen.

Opiskelijoiden saamia palkintoja ja apurahoja

Näyttelijäopiskelija Mikko Leppilampi
Parhaan miesnäyttelijän Jussi-patsas 2004

Dramaturgiopiskelija Juha Jokela
Yleisradion Koura-palkinto ”Remontti” –tv-sarjasta 2004

- Vuoden valopilkku-kunniakirja ”Mobile Horror” –näytelmästä 2004
 Ylen matka-apuraha Theatre Café -tapahtumaan
 Olavi Veistäjäpalkinto 2003
- Näyttelijäopiskelija Ville Tiihonen
 Vuoden Nuori Lausuja 2004, Veikko Sinisalo –kilpailu
 Valtion taidetoimikunnan apuraha lastenkirjan tekemistä varten (työryhmä)
- Näyttelijäopiskelija Tuukka Vasama
 Mieskuorolaulajien serenadikilpailussa jaettu 1. sija, mieskvartetti Kalmarin unioni
 2004
- Dramaturgiopiskelija Pipsa Lonka
 Suomen Kulttuurirahaston apuraha näytelmän kirjoittamiseen 2004
 produktioapurahoja mm. Pirkanmaan taidetoimikunnalta
- Ohjaajaopiskelija Milja Sarkola
 apurahoja Konstsamfundetilta ja Kulturfondenilta 2004
- Jatko-opiskelija Pauliina Hulkko
 Suomen Teatteriohjaajien liiton hallitus
 Helsingin kaupungin produktioavustus ja Kalevala Korun kulttuurisäätiön avustukset
 Syntiinlankeemuksen jälkeen –esityksen valmistamiseen 2004
 OPM:n valtionavustus AMORALIA-esityksen Espanjan vierailuun ja taiteen
 keskustoimikunnan matka-avustus AMORALIA –esityksen Espanjan vierailuun 2004
 Näyttämötaidetoimikunnan apuraha Mirriseni-kantaesityksestä 2004
- Jatko-opiskelija Ville Sandqvist
 Kordelinin säätiön puolivuotinen tutkija-apuraha vuodelle 2005
 Suomen Näyttelijäliiton puheenjohtaja
 Näyttämötaidetoimikunnan jäsen
 Teatterilehden hallituksen jäsen
 Teatteri Jurkan hallituksen vpj
 Teatterijärjestöjen keskusliiton hallituksen varajäsen
- Jatko-opiskelija Hanna-Marja Kirjavainen
 Taiteen keskustoimikunnan kirjastokorvaus taiteelliseen työskentelyyn 2003
- Esitystaiteen ja –teorian opiskelija Julius Elo
 Kordelinin rahaston apuraha esityksen toteuttamiseen Kiasma-teatterissa 2003
- Ohjaajaopiskelija Janne Suutarinen
 Suomen elokuvasäätiön apuraha tv-elokuvakäsikirjoitukseen 2003
- Dramaturgiopiskelija Marjo Niemi
 Taiteen keskustoimikunta, Kokeellinen videotyö Estoy perdido –työryhmälle
 Madridiin 2002
- Dramaturgiopiskelija Paula Salminen
 Suomen elokuvasäätiön elokuvan käsikirjoitustuki 2002

Erasmus- ja muiden vaihtoapurahojen lisäksi opiskelijat ovat saaneet apurahoja mm. Suomen Kulttuurirahastolta, Kordelinin säätiöltä, Suomen elokuvasäätiöltä ja muilta säätiöiltä, Valtion taidetoimikunnalta, eri taidetoimikunnilta, Jenny ja Antti Wihurin rahastolta. Opetusministeriöltä, Unescolta, sivistysseuroilta, kotikunnilta.

2.2. Teatteritaiteen laitoksen professorit, lehtorit ja tuntiopettajat – alansa huippuja

Näyttelijäntyön opetukselle tunnusomaista on käsityöläismäisyys, jossa oppiminen tapahtuu pääosin oppipojan jäljitellessä mestaria. Opetuksen ydin on opettajan ja opiskelijan kohtaamisessa. Koulutuksen johtoajatuksena on ollut hyödyntää maan teatteritaiteen parhaimpien voimien ennakkoluulotonta taidenäkemystä opetuksessa.

Näyttelijäntyön professori Kati Outinen on tunnustetuimpia elokuvanäyttelijöitämme sekä kotimaassa että ulkomailla ja myös paljon kutsuttu teatterivierailija. Näyttelijäntyön professori Vesa Vierikko ei myöskään kaipaakaan tarkempia esittelyjä. Nuorempina näyttelijäntyön lehtoreina toimivat Kari-Pekka Toivonen ja Tiina Pirhonen. Toivonen on saanut kiitosta erityisesti monista elokuvarooleistaan mm. Nousukausi ja Kukkia ja sidontaa. Pirhonen on saanut tunnustusta improvisaatiotyöstään ja toiminnastaan improvisaatioteatteri Stella Polariksen jäsenenä sekä roolitöistään lukemattomissa elokuvissa.

Ilmaisuaineiden opettajat ovat paitsi opetusalueensa erinomaisesti hallitsevia myös haluttuja vierailuopettajia. Varsinkin puheen lehtoreiden ammattitaitoa tarvitaan kentällä jatkuvasti ja heillä on ns. kummiteattereita, joissa he vakituisesti vierailevat. Tämä vuorovaikutus on paitsi mielenkiintoista ja oman ammatillisen osaamisen kannalta ensiarvoisen tärkeää siksi, että lehtorimme voivat aika ajoin päivittää ja tuulettaa omia käsityksiään maamme teattereiden ja niissä toimivien ammattilaisten tilanteesta ja viedä mukanaan sitä tietoutta, joka kollegiossa yhteisessä vuorovaikutuksessa jatkuvasti kehittyy. Niin puheen kuin esiintymistaidon alalla mm. Yleisradiossa ja monilla yhteiskunnan eri osatehtävissä toimivilla esiintymisen ammattilaisilla on myös jatkuvasti kontakteja lehtoreihimme. Oman taiteen harjoittaminen on yksi edellytys pitää itsensä vireänä niin opetustyössä kuin vuorovaikutuksessa muihin taiteen harjoittajiin. Ilmaisuaaineiden opettajat toimivat oman taiteenalan edustajina pitäen lausuntailtoja ja konsertteja, säveltäen tanssi- ja teatteriesitysten musiikkia, näytellen ja osallistuen erilaisiin taiteiden välisiin esityksiin.

Tunnustetut ohjaajat, professori Juha Malmivaara sekä lehtorit Mika Myllyaho ja Katja Krohn, ohjaavat ohjaajaopiskelijoita ja käyvät heidän kanssaan taiteellista ja pedagogista keskustelua. Professori Malmivaara on tehnyt pitkän uran ohjaajana Suomen eri teattereissa. Myllyaho on palkittu ohjaaja, joka on tullut tunnetuksi lähinnä Ryhmäteatterin taiteellisena johtajana ja Ryhmäteatteriin ja Kansallisteatteriin tekemistään ohjauksista, esimerkiksi Inishmoren luutnantti, Veljeni Leijonamieli ja Kullervo. Krohn puolestaan on ohjaajana ja kirjoittajana paneutunut erityisesti lastenteatteriin. Hänen kirjoittamansa lastennäytelmä Iso Paha Susi on käännetty ruotsiksi ja viroksi.

Dramaturgian professori Harri Virtanen on tunnettu näytelmäkirjailija. Hänen näytelmiään on käännetty useille kielille. Lehtori Manninen on aktiivinen näytelmäkirjailija ja sen lisäksi lukudraaman ja kirjoittamisen ykkösnimi. Lehtori Numminen ala on esitysdramaturgia, joka antaa vaihtoehdon traditionaaliselle teatterille. Numminen on myös palkitun Todellisuuden tutkimuskeskuksen perustajajäseniä.

Professori Annette Arlander on paitsi aktiivinen taiteilija myös usein kutsuttu alustaja erilaisissa tilaisuuksissa. Hän on toiminut myös väitöstilaisuuksissa vastaväittäjänä ja antanut asiantuntijalausuntoja.

Laitoksen opettajat herättävät keskustelua ja osallistuvat keskusteluun kirjoituksillaan alan lehtiin ja kirjoittamallaan kirjoilla. Lehtori Juha-Pekka Hotinen kirjoitti vuonna 2004 Tekstuaalista häirintää. Professori Arlander on suomentanut ja kirjoittanut jälkisanat Anne Bogartin Ohjaaja valmistautuu 2004. Arlanderin kirjoituksia on mm. Kantokorpi & Sakari teoksessa Mistä taiteilijat on tehty 2004 ja Nuoressa Voimassa (2/04) Näyttämökohtaisuudesta.

Hakemuksen liitteenä on otos teatteritaiteen laitoksen opettajien viimeaikaisista taiteellisista töistä.

Opettajien saamia palkintoja, apurahoja ja asiantuntijatehtäviä kolmen edellisen vuoden aikana

Professori Kati Outinen

Teatteri Jurkan hallituksen jäsen
Bremenin kaupungin elokuvapalkinto 2004
Parhaan naispääosan Jussi-patsas 2003
Paras naisnäyttelijä, Cannesin filmifestivaali 2002
Helsinki-mitali: näytteleminen 2002

Professori Vesa Vierikko

Yleisradion Kiila-palkinto 2004
Ylen Venla-palkinto 2004
Parhaan miesnäyttelijän Venla-palkinto 2003

Lehtori Kari-Pekka Toivonen

Risto Jarvan palkinto Improvisaatioteatteri Stella Polariksen jäsenenä 2003
Venla-palkinto 2003
Koura-palkinto 2003
Helsingin kaupungin apuraha teatteritoimintaan 2003

Lehtori Marja-Liisa Kuuranne-Autelo

Suomen Lausujain Liiton hallituksen puheenjohtaja vuodesta 2000 alkaen
Nukketeatteri Sampon hallituksen jäsen vuodesta 1978 alkaen
Kordelinin säätiön työryhmäapuraha lausuntaillan ohjaukseen 2004
Suomen Kulttuurirahasto, Alfred Kordelinin säätiön ja Valtion
näyttämötaidetoimikunnan apuraha esityksen valmistamiseen 2003
Kordelinin säätiön apuraha työryhmän jäsenenä esityksen valmistamiseen 2002

Lehtori Tiina Pirhonen

Paras naisnäyttelijä, Jussi-palkinnon ehdokkuus 2005
Stella Polariksen hallitus
Venla-palkinto 2003

Professori Harri Virtanen

Suomen elokuvasäätiön apuraha käsikirjoitusta varten 2004

Lehtori Katariina Numminen

Kulttuurirahaston yksivuotinen työskentelyapuraha 2005
Uudenmaan taidetoimikunnan kohdeapuraha esityksen valmistamiseen 2003
Useita apurahoja (Kulttuurirahasto, näyttämötaidetoimikunta) Dibbuk-työryhmälle

Valtionpalkinto Todellisuuden tutkimuskeskukselle, jonka perustajajäsen 2002

Lehtori Mika Myllyaho
Kalima-palkinto 2002

Lehtori Katja Krohn
Kirjastolautakunnan apuraha näytelmän kirjoittamiseen 2004

Professori Annette Arlander
Teatteritutkimuksen seuran hallitus
Nordiska teaterforskare/Nordic Theatre Research hallitus
Teatterimuseon hallitus
Suomen ohjaajaliiton hopeinen ansiomerkki 2003

2.3. Taiteellisen tutkimuksen asema yksikössä

Kaikessa perusopetuksessa näkökulma on tutkimuksellinen. Alan oppikirjoja ei juurikaan ole olemassa. Opetustilanteet ovat tutkimuslaboratorioita, joissa opettajat kehittävät koko ajan opetustaan ja opetusmenetelmiään. Laitoksen monilla opettajilla on oma tutkimushanke meneillään.

Taiteellinen tutkimus on teatteritaiteen laitoksen myötä löytämässä uusia muotoja. Maisteri-opiskelijoiden kanssa pidetyt kansainväliset seminaarit (vierailijoina mm. professori Niels Lehmann Aarhusin yliopistosta ja professori Knud-Ove Arntzen) ovat lisänneet perustutkinto-opiskelijoiden kiinnostusta jatko-opinnoista sekä vahvistanut tutkivaa työtapaa taitopainotteisuuden rinnalla. Tämä tarjoaa luontevasti tavan orientoitua teatterialan jatko-opintoihin.

Professorit ja jatko-opiskelijat ovat esitelleet tutkimustaan sekä kotimaisissa että ulkomaisissa seminaareissa. Seppo Kumpulainen on esitelmöinyt mm. Jyväskylän yliopiston tutkimuskeskuksen Kulttuurienergiaa –seminaarissa ja Brnon kansainvälisessä seminaarissa, Pauliina Hulkon esitelmiä on kuultu kotimaan lisäksi mm. Tsekissä ja Englannissa järjestetyissä konferensseissa. Annette Arlander on alustanut mm. Rovaniemen talviakatemiassa, lavastustaiteilijain liiton järjestämässä tilaisuudessa Muuttuuko skenografia, Teatteritutkimuksen kevätpäivillä Tampereen yliopistossa sekä useissa ulkomaisissa konferensseissa.

Poikkitieteellisyys ja poikkitaiteellisuus ovat jatkokoulutuksen ydintä ja kuten tätä koskeva positiivinen palaute kertoo, se toimii. Kehittämistavoitteena on niinkään jatkokoulutuksen kansainvälistyminen ja tänä alkukesänä järjestettävä ”Voice Sound and Subjectivity” -symposium on suunniteltu nimenomaan verkostoitumista ja kansainvälisyyttä silmällä pitäen. Mukana on VEST-tutkijakoulun lisäksi Pythagoras -tutkijakoulu, Mieli ja musiikki -projekti, sekä musiikin teknologian tutkimusyksikkö.

3.1. Kansainvälistä opiskelua

Kansainvälisyys on tärkeä osa teatteritaiteen laitoksen toimintaa. Laitos on toiminut aktiivisena aloitteentekijänä monissa projekteissa. Kansainvälistä yhteistyötä käydään kaikilla tasoilla,

opiskelijavaihto, opettajavaihto ja yhteistyöprojektit kansainvälisten taidekorkeakoulujen kanssa ovat laitoksen jokapäiväistä arkea.

Vierailevaksi opettajaksi on kutsuttu mm. saksalainen nuoren polven ohjaaja Wulf Twiehaus. Hänen opetuksensa keskiössä oli ohjaajan ja käsikirjoittajan yhteistyö. Työpajan tuloksena oli kiinnostavia esityksiä. Laitoksella on tiiviit yhteydet berliiniläiseen Hochschule für Schauspielkunst Ernst Buschiin. Vierailujen ja opiskelijavaihtojen lisäksi on tekstiyhteistyötä. Parhailaan käännetetään opiskelijoiden tekstejä saksaksi. Opiskelijat on kutsuttu myös esiintymään Berliinin Schaubühnelle kesällä 2005.

Myös Islannin ja Tallinnan teatterikorkeakoulujen kanssa on yhteistyötä. Islanti on järjestämässä pohjoismaista festivaalia, jossa laitoksen dramaturgit ovat yhteistyökumppaneina. Tallinnan korkeakoulussa on käynnistetty pari vuotta sitten dramaturgian koulutus. Tietoa ja vaihtoa järjestetään molemmin puolin.

Teatteritaiteen laitos järjestää joka toinen vuosi ohjaaja- ja dramaturgiopiskelijoille Mestarikurssin. Syksyllä 2003 Mestarikurssi oli nimeltään Olosuhteet ohjaajan työväliseenä. Työpajan painopiste oli ohjaajan ja näyttelijän välisen kommunikaation rikastamisessa. Kurssin veti ohjaaja Kaisa Korhonen ja kurssille osallistui Teatterikorkeakoulun ohjaaja-, dramaturgi- ja äänisuunnittelijaopiskelijoiden lisäksi myös viisi ohjaajaopiskelijaa Tukholman Dramatiska Institutetista ja kaksi lavastustaiteen opiskelijaa Taideteollisesta korkeakoulusta.

Vuorotellen Mestarikurssin kanssa laitos järjestää Big Stage –kurssin, jonka tavoitteena on suuren näyttämön ja katsomon vaatimuksiin, hallintaan ja mahdollisuuksiin perehtyminen. Työpaja on kansainvälinen. Vuonna 2005 osallistujia oli kymmeniä. Teatterikorkeakoulun lisäksi opiskelijoita osallistui Tallinnan teatterikorkeakoulusta, Tukholman Dramatiska Institutetista sekä Taideteollisesta korkeakoulusta ja Tampereen yliopiston näyttelijäntäytön laitokselta. Opetus järjestettiin kaikissa osallistujamaissa, Helsingissä opetus tapahtui kaupunginteatterin suurella näyttämöllä.

Ulkomaille, festivaaleille, kilpailuihin

Teatteritaiteen laitoksen opiskelijat käyttävät ahkerasti hyväkseen vaihto-ohjelmia opiskellakseen ulkomailla mm. Berliinissä, Barcelonassa, Tallinnassa, Ranskassa ja Italiassa. Opiskelijat hakeutuvat ulkomaille myös esiintymään, ohjaamaan, kilpailemaan ja työpajoihin. Laitoksen opiskelijoiden esityksiä on lisäksi kutsuttu useille festivaaleille ja kilpailuihin ja he ovat olleet myös palkittujen joukossa.

Tässä muutamia esimerkkejä:

- ohjaajaopiskelija Milja Sarkola osallistui Robert Wilson Watermill Center International Summer Arts Program New Yorkissa 2004 ja oli vaihto-opiskelijana Prahan Damussa 2004
- ohjaajaopiskelija Ossi Koskelainen ja näyttelijäopiskelija Antti Mankonen tekivät Uudenmaan sirkustaiteen ryhmässä laajan Euroopan kiertueen 2004
- ohjaajaopiskelija Salla Taskinen ohjasi Tallinnan teatterikorkeakoulussa 2005
- ohjaajaopiskelija Hilikka-Liisa Iivanainen oli ohjaajan assistenttina Plastique Physical Theatre Companyssa Chicagossa 2005
- näyttelijäopiskelija Laura Malmivaaralla oli rooli italialaisessa Marja-elokuvassa
- näyttelijäopiskelijat Lotta Lindroos, Eero Milonoff, Suvi-Sini Peltola ja Elsa Saisio vierailivat esityksellä Baikalin lapset Panta-teatterissa Ranskassa

- näyttelijäopiskelija Anna Paavilainen esiintyi rooleissa L.A.R.I.A. Korsikalla
- näyttelijäopiskelija Tuukka Vasama esiintyi rooleissa Reggio Emilia Italiassa
- näyttelijäopiskelijat Antti Luusuaniemi ja Minna Puolanto osallistuivat elokuvatyöpajaan Neringa Summer Video Studio, Liettua 2003
- näyttelijäopiskelija Jari Virman osallistui Stanislavski Today and Yesterday -seminaariin Romaniassa 2003
- esitystaiteen ja –teorian opiskelija Siri Kolu teki materiaalin keruumatkan lopputyötä varten Lontooseen 2003
- dramaturgiopiskelija Marko Järvikallaksen kuunnelma kutsuttiin Berliinin Prix Europa –kilpailuun
- dramaturgiopiskelija Paula Salmisen käsikirjoittama ja ohjaajaopiskelija Salla Taskisen ohjaama Saara Pitkänen kutsuttiin kilpailemaan Prix Euroopan Berliiniin 2004
- dramaturgiopiskelija Juha Jokelan Mobile Horror vieraili Theatre du Centaures Luxemburgissa, Hessisches Staatstheaterissa Wiesbadenissa Saksassa ja reading-esityksenä Lontoossa Theatre Café-esityksessä 2004
- esitystaiteen ja –teorian opiskelijoiden Solista-esityksen festivaalivierailu Puolan Varsovassa ja opetusmatka Yhdysvaltoihin 2003
- esitystaiteen ja –teorian opiskelija Kaisa Illukan ohjaus teatterifestivaali Setkani-Encounter Brnossa ja Amsterdamissa 2004
- esitystaiteen ja –teorian opiskelija Pilvi Porkolan esitys teatterifestivaaleilla Brnossa 2003

Teatteritaiteen laitos järjesti itsekkin yhdessä ruotsinkielisen laitoksen kanssa tammikuussa 2005 Eurooppalaisen nykydraaman festivaalin Norden möter Europa. Festivaalilla esittäytyivät ja työskentelivät yhdessä juuri uransa aloittaneet ohjaajat ja kirjailijat. Ohjaajat tulivat Suomesta, Ruotsista, Islannista ja Saksasta. Kirjailijat, joiden tekstit esitettiin, olivat Virosta, Kataloniasta, Liettuasta ja Saksasta. Ohjelma koostui nuorten tekijöiden esityksistä, paneelikeskustelusta ja lukudraamasta. Festivaalilla avattiin ikkunoita yhteiseen Eurooppaan yhteisessä ajassa. Tapahtumaa suunnitellaan jatkuvaksi kansainväliseksi festivaaliksi.

Opiskelijoiden saamat kansainväliset palkinnot

Esitystaiteen ja –teorian opiskelijat ovat kutsuttuja ja palkittuja eri festivaaleilla. Kaisa Illukka, Nora Lähteenmäki ja Elina Latva saivat Brnon Setkani/Encounter 2004 –festivaalin Marta-palkinnon parhaasta käsikirjoituksesta. Pilvi Porkola voitti Brnon Setkani/Encounter-festivaaleilla parhaan ohjaajan palkinnon 2003. Cécile Orblinin esitys Solista sai Varsovan kansainvälisessä kilpailussa Puolalaisten näyttelijöiden liiton rahapalkinnon.

Dramaturgiopiskelija Paula Salmisen käsikirjoittama ja ohjaajaopiskelija Salla Taskisen ohjaama Saara Pitkänen kutsuttiin kilpailemaan Prix Euroopan Berliiniin 2004. Elokuva syntyi TV1 Draamaohjelmien ja teatteritaiteen laitoksen järjestämällä tv-draaman opintojaksolla. Dramaturgiopiskelija Juha Jokelan käsikirjoittama TV-sarja Remontti sijoittui neljänneksi Berliinin Prix Europa-kilpailussa 2004. Myös dramaturgiopiskelija Marko Järvikallaksen kuunnelma kutsuttiin osallistumaan Prix Europa-kilpailuun.

Dramaturgiopiskelija Heini Junkkaala hyväksyttiin Royal Court –teatterin kansainväliseen näytelmäkirjailija residenssiin 2005. Parikymmentä osallistujaa tulee ympäri maailmaa tiukan seulan läpi. Residenssi avaa ovia eurooppalaisiin teattereihin ja luo uusia suhteita kirjoittajiin ja ohjaajiin. Vuonna 2004 residenssiin hyväksyttiin dramaturgiopiskelija Ari-Pekka Lahti.

3.2. Opettajat kansainvälisessä kentässä

Opettajakunnan kansainvälinen taiteellinen työ tapahtuu ohjauksina eri teattereissa ja ohjausvierailuina, esiintymisinä ulkomaisissa elokuvissa ja käännöksinä. Professori Outinen on esiintynyt unkarilaisessa ja ruotsalaisessa elokuvassa. Outinen on kutsuttu vieraaksi monien maiden elokuvafestivaaleille. Professori Virtasen näytelmiä on käännetty useille kielille. Opettajien ohjauksia on kutsuttu ulkomaille. Professori Raila Leppäkosken Ryhmäteatteriin ohjaama Kaksi kädellistä – näytelmä vieraili Edinburgh Fringe festivaaleilla Skotlannissa 2003. Katariina Numminen ohjasi Alfred Jarryn o Rei Ubu Maputossa Mosambikissa 2003. Nummisen ohjaama esitys kutsuttiin myös festivaaleille Rakvereen Viroon 2002. Mika Myllyahon ohjaama Hamlet vieraili 2003 Salzburgin taidefestivaaleilla, Pietarissa ja Varsovassa. Myllyahon ohjaus Haapoja kutsuttiin Tallinnan Talvifestivaaleille 2002. Tiina Pirhonen esiintyi näyttelijänä Suomessa 2004 järjestetyssä kansainvälisessä workshopissa ja TV-pilottihankkeessa, jossa oli osallistujia Puolasta, Irlannista ja Hollannista.

Lehtori Manninen haki elokuvakäsikirjoituksellaan New Delhi Surfing kansainväliseen North by Northwest –elokuvakäsikirjoitustyöpajaan ja tuli hyväksytyksi. Puolivuotinen työpaja järjestetään Tanskassa 2005. Näyttelijäntyön lehtori Kari-Pekka Toivonen edusti Suomea eurooppalaisen elokuvan uutena kasvona Los Angelesin AFI-FEST-festivaaleilla 2004. Osana festivaalin kansainvälistä kilpailusarjaa nähtiin Toivosen tähdittämä Lapsia ja aikuisia elokuva. New Faces in European Cinema -ohjelman puitteissa Los Angelesiin oli kutsuttu 10 ohjaajaa ja näyttelijää, näiden joukossa Kari-Pekka Toivonen.

Ilmaisuaineiden opettajat ovat tunnettuja erityisesti Pohjoismaissa. Lehtori Kumpulainen on miekkailun ja näyttämötaistelun asiantuntija, joka on kutsuttu opettamaan Ruotsin, Tanskan, Norjan ja Islannin teatterikorkeakouluihin useaan otteeseen. Lehtorit Kumpulainen ja Koivunen ovat opettaneet Petroskoin ja Ruotsin suomenkielisissä radioissa. Puheopettajilla on pohjoismaisten teatterikorkeakoulujen verkosto, joka ylläpitää yhteyttä keskenään vuosittain. Tärkeää verkostojen toiminnassa on jatkuvuus ja oman opettaja/pedagogi – identiteetin peilaus suhteessa ulkomaisiin kollegoihin.

Liikunnan lehtori Kumpulainen, laulun lehtori Orpana ja puheen lehtorit Koivunen, Naava ja Kuuranne ovat kehittäneet runsaasti kansainvälistä kiinnostusta herättäneen oppiaineen, ääni ja liike, jossa nämä kaikki ilmaisuaineet muodostavat orgaanisen kokonaisuuden. Kehonhuollolliselle pohjalle rakentuva työtapa perustuu ajatukselle ihmisestä psyko-fyysisenä toimijana, jossa toiminta yhdistyy rentouden, hengittämisen ja äänen tuoton kokonaisvaltaiseksi tapahtumaksi ja joka rakentaa perustaa vaativien fyysisten toimintojen, äänen- ja puheentuoton sekä laulun yhdistämiseksi näyttelijäntyöhön. Tätä työtapaa on esitelty laajasti pohjoismaissa ja satunnaisemmin muualla Euroopassa.

Laaja verkosto

Professori Annette Arlander on usein kutsuttu pitämään alustuksia konferensseihin ja symposiumeihin esimerkiksi FIRT, PARIP ym. puitteissa. Arlander on pitänyt alustuksia FIRT-konferensseissa Pietarissa 2004 ja Prahassa 2003. Arlander on osallistunut lukuisiin konferensseihin eri maissa (mm. Exeter ja Leeds Englannissa, Krakova Puolassa), rakentanut tutkijaverkostoja ja vierailut teatterifestivaaleilla Amsterdamissa. Arlander on myös Föreningen för Nordiska teaterforskare hallituksen jäsen.

Myös muilla professoreilla on laajat ulkomaiset kontaktit. Professori Virtasen yhteistyötahoja ovat esimerkiksi Berliinin Ernst Bush –korkeakoulu, Islannin kaupunginteatteri, Royal Court –teatteri Englannissa ja Tallinnan teatterikorkeakoulu. Virtanen osallistui 2005 yleisradioyhtiöiden INPUT-festivaaliin San Fransiscossa, jonne oli valittu 90 ohjelmaa eri puolilta maailmaa. Mukana oli vain 15 draamaa, joista yksi oli Virtasen käsikirjoittama 55 min puheaikaa. Professori Malmivaaran läheisimmät yhteistyötahot ovat Dramatiska Institutet Tukholmassa ja Tallinnan teatterikorkeakoulu. Lehtori Krohn osallistui Norjan, Viron ja pohjoismaiden teatterikorkeakoulujen yhteiseen seminaariin.

Teatteritaiteen laitoksen jatko-opiskelijoita on kutsuttu esitelmöimään ulkomaisiin konferensseihin. Esimerkiksi Pauliina Hulkko on pitänyt esitelmän ja vienyt esityksen Norhthamptonin konferenssiin Interdisciplinary Landscapes – Postfeminist Practices in the Arts 2004 sekä pitänyt esitelmän Brnon Teatteriantropologian symposiumissa 2004. Seppo Kumpulainen esitteli omaa tutkimustaan 2003 Brnossa International seminar for doctoral studies in theatre schools – seminaarissa. Lehtori Hotisen kirjoitus Neljä tekstuaalista häirintää julkaistiin Norjassa pohjoismaisessa draamapedagogisessa Drama-lehdessä (Drama 1-4/2004).

4. Valtakunnallinen vaikuttavuus ja resonanssi

Teatteritaiteen uudistajat

Laitos voi syystä ylpeillä sillä tosiseikalla, että maamme eturivin nuoret näyttelijät ovat valtaosaltaan teatteritaiteen laitoksen kasvatteja. Opiskelijat kykenevät laadullisesti vaativiin suorituksiin jo opiskeluaikanaan. He kykenevät myös suvereenisti välineen vaihtoon teatterista televisioon, radioon ja elokuvaan.

Teatteritaiteen laitoksen opiskelijoiden vaikutus taiteelliseen toimintaan kattaa koko maan. He esiintyvät kaikkialla Suomen teattereissa, tuovat mukanaan tervetulleita uusia tuulahduksia ja ennakkoluulotonta ajattelua ja vaikuttavat siten ratkaisevasti teatterielämän uusiutumiseen. Laitos on pystynyt muuttamaan opiskelijoiden asennetta niin että yhä useammin nähdään mahdolliseksi tehdä taidetta kaikkialla Suomessa. Esimerkkinä toimikoon Samuli Reunasan toiminta Kajaanin ja Oulun kaupunginteattereissa sekä Juha Luukkosen kiitetty ohjaus Mukan Maa on syntinen laulu syksyllä 2004 Kuopion kaupunginteatterissa.

Laitoksen opiskelijat ovat esiintyneet kaikissa merkittävimmissä viime aikojen suomalaissa elokuvissa ja heille on usein uskottu päärooleja.

Vuoropuhelua kentän kanssa

Teatteritaiteen laitos edistää suomalaista dramatiikkaa, etsii uusia draamallisia suuntauksia ja antaa impulsseja ammattikentälle monin eri tavoin. Kokeneita kirjailijoita kutsutaan vierailijoiksi ja käydään heidän kanssaan keskustelua. Ammattiliittojen kanssa järjestetään seminaareja eri teemoista ja teatterinjohtajia kutsutaan tutustumaan opintoihin ja opiskelijoihin ja päinvastoin.

Ohjaajien koulutukseen sisällytetään tulevana lukuvuonna Raija-Sinikka Rantalan vetämä johtajakoulutus, jossa yhtenä tärkeänä suuntana on tulevaisuuden visioiminen, keskustelun herättäminen, millaista teatteria meillä tulevaisuudessa on tai halutaan olevan. Koulutus antaa valmiudet ohjelmisto- ja budjettisuunnitteluun sekä teatterin johtamiseen.

Näyttelijäntyyön koulutusohjelmassa on jo usean vuoden ajan ollut käytännössä ns. kummitoiminta, jonka puitteissa nuoret opiskelijat ovat saaneet valita itselleen oman kummin kokeneiden näyttelijäkollegoiden joukosta. Tämän toiminnan tuloksena on syntynyt ammatillista ja taiteellista keskustelua ja kokemuksenvaihtoa, joka on usein jatkunut opiskelijan siirryttyä ammattiin.

Taiteiden välistä yhteistyötä

Teatteritaiteen opetukselle ominainen, kansainvälisestäkin harvinainen piirre, on eri taideaineiden opetuksen vahva integraatio. Esityksiä valmistetaan hyvin erilaisissa kokoonpanoissa usein siten, että teksti, ohjaus, koreografia, valo- ja äänisuunnittelu, lavastus, tanssi, näyttelemine ja musiikki ovat kaikki mukana opetus- ja esitysprosessissa. Laitos on jatkuvassa kiinteässä yhteistyössä muiden taideyliopistojen kanssa.

Yhteistyö Taideteollisen korkeakoulun elokuvataiteen, lavastuksen ja puvustuksen kanssa koetaan molemmiin puolin tarpeelliseksi. Taideteollisen korkeakoulun opiskelijat tekevät usein oppinäytetöitään teatteritaiteen laitoksen esityksissä. Produktioyhteistyön lisäksi laitos järjestää vuosittain kursseja, joihin myös Taideteollisen korkeakoulun opiskelijat ja opettajat osallistuvat, mm. kamera-, elokuva-, tila-, henkilötarina-, nukke-, dramaturgia-, esitysdramaturgia- ja lukuisia muita kursseja.

Yhteistyö Sibelius-Akatemian kanssa on syventynyt. Produktioiden lisäksi yhteisiä kiinnostuksen kohteita ovat musiikkiteatteri ja ooppera, joihin teatteritaiteen laitoksen opiskelijat voivat erikoistua. Kuvataideakatemian kanssa on järjestetty tila ja aika-kursseja. Nykyisen naapurin kanssa on jo käyty keskusteluja uusista yhteisistä projekteista. Vakituksia yhteistyökumppaneita ovat myös Stadia ja Tampereen yliopiston näyttelijäntyyön laitos, jossa ohjaajaopiskelijat ohjaavat vuosittain esityksen.

Laaaja-alaista koulutusta

Opettajakunta on teatterielämämme kärkeä – tekijöinä ja ajattelijoina. Teatteritaiteen laitos on onnistunut kiinnittämään alan johtavia taiteilijoita laitoksen opettajiksi. Opettajakunnan oma taiteellinen toiminta on aktiivista ja omalta osaltaan toimii myös välittäjänä teatterikentän ja Teatterikorkeakoulun välillä.

Maamme ammattiteatterit esittävät jatkuvasti pyyntöjä eri ilmaisuaineiden lehtoreille tulla pitämään kursseja, kouluttamaan pitkäjänteisemmin eri teattereissa toimivia näyttelijöitä jatkokoulutusmielessä sekä tilannekohtaisesti valmentamaan erityisosaamista vaativissa tehtävissä. Puheen lehtorit Kuuranne ja Koivunen vastaavat yleisradion henkilöstön puhe- ja esiintymiskoulutuksesta. Vuorovaikutus kaikessa työelämässä koetaan tärkeäksi. Lehtorit Toivonen ja Pirhonen toimivat yritysväen vuorovaikutustaitojen kouluttajina.

Keväällä 2003 perustettu Ilmaisuverstas ja Teatterikorkeakoulun aikuiskoulutusyksikkö käynnistivät koulutusillat ammatissa toimiville näyttelijöille. Koulutusillat vastaavat näyttelijäntyyön

jatkuvaan kehittymisvaatimukseen, ne ovat tilaisuuksia, joissa ammattilaiset voivat päivittää ammattitaitoaan. Luontevaksi koulutusiltojen paikaksi katsottiin Teatterikorkeakoulu. Yhtä luontevaa on ollut, että teatteritaiteen laitokselta lähes kaikki opettajat ovat toimineet kouluttajina näissä erittäin suosituissa koulutustapahtumissa.

Yksi merkittävä osa-alue näyttelijäntyössä on taidepuhe. Paitsi teatterityössä niin myös lausunnan alalla on merkittävä tekijä ollut lehtoreiden Kuuranne ja Koivunen pitkäjänteinen työ lausuntataiteilijoina ja lausunnan opettajina. Suomen Lausujain Liiton puheenjohtajana Kuuranteella on ollut jatkuvat kontaktit ainoaan puhetaiteen festivaaliin, Kajaanin Runoviikkoon, jonne hän on vuosittain toteuttanut opiskelijoiden kanssa lausuntaesityksiä. Tärkeä foorumi opiskelijoille on ollut myös Veikko Sinisalo -kilpailu nuorille lausujille. Näyttelijäopiskelijat ovat jo yli kymmenen vuoden aikana osallistuneet kilpailuun ja voittajia ovat olleet Jussi Lehtonen, Mika Piispa ja Vuoden 2005 Nuori lausuja, tänä keväänä teatteritaiteen maisteriksi valmistuva Ville Tiihonen. Kilvassa menestyneitä ovat myös mm. Niko Saarela ja Johannes Lahtela, jotka kaikki ovat jatkaneet lausuntataiteen parissa.

Uusia näkökulmia

Teatteritaiteen alan korkeakoulutasoisia jatkokoulutusmahdollisuuksia on kansainvälisesti hyvin vähän. Teatteritaiteen laitos on edelläkävijänä herättänyt mielenkiintoa kaikkialla. Yhteydenottoja ulkomailta tulee jatkuvasti. Myös asiantuntijalausuntoja pyydetään tiheään.

Koska laitoksen jatko-opiskelijat edustavat eri teatteritaiteen aloja (mm. Pauliina Hulkko ohjausta, Maaria Rantanen, Ville Sandqvist ja Satu Taalikainen näyttelijäntyötä, Seppo Kumpulainen näyttämöliikuntaa), on syntynyt kiinnostavaa poikkitaiteellista keskustelua ja siten uusia näkökulmia taiteelliseen tutkimukseen.

Esitystaiteen ja –teorian ohjelma kouluttaa taiteiden ja tieteiden välisiä valmiuksia omaavia taiteilijoita, jotka erikoistuvat esitystaiteen kehittämiseen ja tutkimiseen ja kykenevät luomaan omaperäisiä esityksiä. Ohjelma haastaa teatterin ja tanssin kenttää tuomalla nykytaiteen ja nykyteorian ajattelua sekä performanssin perinteitä teatterikeskusteluun. Lyhyen olemassaolonsa aikana ohjelman opiskelijoita on jo useasti palkittu. Pitemmällä tähtäimellä he tulevat vaikuttamaan Suomen kulttuurielämän ilmapiiriin merkittävästi.

Lehtori Numminen on esitysdramaturgian uranuurtajia Suomessa. Nummisen viimeisin työ oli Kolme pientä sisarta, josta Helsingin Sanomat kirjoitti 2.4.2005 mm. ”... Kevään vaikuttavimpiin ja intensiivisimpiin teatterikokemuksiin kuuluu Katariina Nummisen ohjaama ja dramatisoima, pienimuotoinen Kolme pientä sisarta..... Nummisen ohjaus on ainutlaatuinen siksi, ettei se esitä teatteria yleensä vaan erityisesti. Nämä lapset ja vanhemmat ovat nyt Tsehovin henkilöitä – ajan vertikaalissa suunnassa.”

Teatteritaiteen laitoksella on viime vuosina valmistettu useita musiikkiteatteriteosten kantaesityksiä ja tartuttu haasteeseen luoda uutta suomalaista musiikkiteatteria. Ohjelmassa opiskelevat ovat erittäin korkeatasoisia sekä näyttelijyydessä että muusikkoudessa. He ovat myös paljon käytettyjä ja kiitettyjä sekä teatterissa että elokuvissa esimerkiksi pääosat Miss Saigonissa Helsingin kaupunginteatterissa ja Keisarikunta-elokuvassa. Musiikkiteatterikoulutus toimii haasteena ammattiteatterikentälle tuottamalla uudenlaista musiikkiteatterikulttuuria, kyseenalaistamalla itsestäänselvyyksiä sekä provosoimalla tuoreeseen ajatteluun musiikin ja teatterin suhteesta.

Keskustelua taiteesta käynnistetään ja ylläpidetään kirjoituksilla. Laitoksen opettajat ja opiskelijat ovat ahkeria kirjoittajia alan lehtiin (mm. Teatteri, Voima, alan liittojen jäsenlehdet) kuin myös Teatterikorkealehteen, jota myös ammattikentällä tiiviisti seurataan. Ja laitoksen opettajat ja kasvatit ovat aktiivisesti myötävaikuttamassa uuteen kotimaiseen draama- ja proosakirjallisuuteen sekä lyriikkaan ja ovat kirjoillaan herättäneet keskustelua mm. lehdistössä ja TV:ssä.

Teatteritaiteen laitos heijastaa ajankohtaisia taidevirtauksia ja antaa impulsseja taiteelliseen ja yhteiskunnalliseen debattiin. Teatteritaiteen laitos on koko Suomen teatteritaiteen juuri, josta kasvaa teatteritaiteen uusiutuminen. Opetusmetodiensa ja taiteellisen jatkokoulutuksensa vuoksi laitos herättää kasvavaa kiinnostusta myös ulkomailla.